

Vad gör ni med mig – under operationen?

Vad gör ni med mig när jag sover och inte kan prata med er? Vilka är i rummet och vem gör vad? Har ni verkligen koll på att jag sover tillräckligt djupt? Tänk om jag vaknar under operationen eller inte vaknar efteråt? Detta och en massa andra frågor reder Alma och Klara ut när de träffar Gunilla Lööf som arbetar som narkossjuksköterska på Astrid Lindgrens Barnsjukhus vid Karolinska Universitetssjukhuset i Stockholm. Hon har varit med på tusentals operationer, har full koll på läget och ger dig svar också på de frågor du aldrig trodde du skulle våga ställa.

Alma:

Hej och välkommen till Narkoswebbspodden. Idag ska jag, Alma...

Klara:

...och Klara...

Alma:

...prata om vad som händer under en operation. Och idag har vi med oss Gunilla.

Gunilla:

Hej, hej!

Alma:

Och jag tänkte börja fråga om vilka är runt oss i operationssalen när vi ska opereras?

Gunilla:

Mm. Jag heter Gunilla och jag har varit med på väldigt, väldigt många operationer, så jag vet precis vilka som är på en operationssal. Och det är ju såhär att när ni har somnat eller när man har somnat och ska opereras, då är det så att man kan tycka att det är ganska många olika människor på en operationssal, och då kan man faktiskt undra också, varför behöver det vara så många människor? Men det är så att olika människor är specialiserade på olika saker, så därför behövs det vara flera och olika, och ibland många människor. Men människor som alltid är med under en operation, det är en narkosläkare, som är ansvarig, tillsammans med en narkosjuksköterska, för att du sover gott under hela operationen så att du inte har ont, och helt enkelt tar hand om dig så att du mår bra. De jobbar i team, kan man säga, de två, och de går inte ifrån dig en enda sekund under operationen. De är hos dig hela tiden. Och de har du ju träffat också, när du är vaken, när du har sövts, så de har du ju sett ett ansikte på, bägge två, eller har du ett ansikte på. Men andra människor som kan vara med, som man inte alltid har träffat alla innan, det är lite olika, men en person som alltid är med, det är ju naturligtvis en kirurg, och en kirurg är ju den som ska operera dig. Och en kirurg, det är, liksom, alltid den som opererar, men de kan benämnas lite olika. De kan benämnas ortoped, då är det den som opererar i ben...

Klara:

Mm.

Gunilla:

...en magkirurg, ja det förstår man ju, vad en magkirurg är. En neurokirurg, vet ni vad det är?

Klara:

Nej.

Gunilla:

Det är den som opererar hjärnan.

Klara:

Jaha.

Gunilla:

Men namnet "kirurg", det betyder att det är den som opererar.

Klara:

Mm.

Gunilla:

Och sen... de är också bra på olika saker. Så det är lite olika vilken kirurg som är beroende för... beroende på vad man ska opereras för. Sedan, en kirurg, han har alltid med sig en operations-sjuksköterska. De jobbar i team, och operationssjuksköterskan och kirurgen, de står alltså precis och håller på med det i ditt sår och opererar dig. Och det är ju så att när de opererar dig, då måste ju allt vara så otroligt rent, så de har ju tvättat sig jättenoga innan, och de har satt på sig rena handskar och allt sånt där. Och det är så att, då är det ju så att om de behöver en grej i ett skåp eller någonting som de glömt att ta fram, då kan inte de bara gå till ett skåp och hämta det, för att då blir de smutsiga om händerna.

Klara:

Mm.

Gunilla:

Så därför måste det alltid finnas en person som inte är steriltvättad, som man säger, som inte har de här extra rena handskarna, som kan langa grejer till dem och hjälpa till. Förstår ni? Så att alltid en narkosläkare, en narkossjuksköterska, en kirurg, en operationssjuksköterska och en som hjälper till med lite allt möjligt på salen.

Klara:

Mm.

Gunilla:

Så alltid minst fem personer. Ibland är det ännu fler.

Klara:

Mm, för det går ju in lite på det här med säkerhet och hygien...

Gunilla:

Mm.

Klara:

...att kirurgen alltid har någon bredvid sig, så att de kan fokusera på själva operationen, och inte behöver springa runt och hämta verktyg och så.

Gunilla:

Nej, utan när de har... har ni sett, ni har sett på TV, såhär, kirurger tvättar sig, så kommer de in med händerna högt upp i luften? Det har ni ju sett.

Klara:

Mm.

Gunilla:

De flesta har sett det på TV-såpor, och så. Och det handlar ju om att de har tvättat sina händer så jättenoga, sen har de spritat sina händer med handsprit. Efter det tar de på sig handskar som alltså är steriliserade, vilket betyder att de är så rena, de här handskarna, så att det finns inte en enda uns virus eller bakterier eller något.

Klara:

Mm.

Gunilla:

Efter att de har tagit på sig de handskarna och en lika ren operationsrock, då får de inte peta runt någonstans med sina händer, utan då är de bara nära dig, och i ditt sår, för att det är också så att... säg att du ska operera magen. Då har man tvättat magen med en särskild spritlösning också, som gör att det tar bort bakterier. Sedan klär man, runt de som ska operera, i extra rena lakan som också är, såhär, superrena, så hela området där man ska operera dig är otroligt rent, och det handlar ju bara om att vi ska inte få in några... någon skit i ditt sår.

Klara:

Mm.

Gunilla:

Det är en säkerhet, det är din säkerhet.

Klara:

Ja, för det har man ju sett på filmer också, att om man ska operera magen, då täcker de ju för allting, förutom självaste magen...

Gunilla:

Precis!

Klara:

...och det hänger väl ihop med... säkerheten?

Alma:

Mm.

Gunilla:

Det är absolut, och det är din säkerhet...

Klara:

Ja.

Gunilla:

...för att det ska vara så rent som möjligt. Och ni vet, det är också så att innan operationen får man ju börja, till och med, med att tvätta sig med en särskild tvål, så man börjar ju egentligen den här säkerhetsprocessen redan innan, vad det gäller hygien.

Klara:

Mm.

Gunilla:

Ja.

Klara:

Yes.

Alma:

Känner man mycket smärta under en operation?

Gunilla:

Man kan säga såhär att när man sover, när man är sövd under en operation, det är ju inte som att sova vanligt. Det är inte som när man sover hemma, utan det är en konstgjort sömn, och man sover så pass djupt så att man kan säga såhär att kroppen, olika system i din kropp, kan känna smärta, och det kan man se på, till exempel, att pulsen går upp...

Klara:

Mm.

Gunilla:

...eller att blodtrycket går upp. Så jag, som sitter och har koll på dig kan ju se att din kropp har ont, vilket betyder att jag behöver ge dig smärtlindring mer, mer medicin. Men du, som person, alltså det du kommer ihåg och i ditt medvetande, det är en annan sak.

Klara:

Mm.

Gunilla:

Så du kommer inte förstå att att du har ont. Du kommer inte komma ihåg: ”Oj, jag hade ont under operationen”, även om din kropp hade ont. Förstår ni vad jag menar?

Klara:

Ja, jag fattar.

Alma:

Mm.

Gunilla:

Så du kommer ju inte känna någonting.

Klara:

Nej.

Gunilla:

Nej.

Klara:

Nej, jag fattar. Ja, men om det här med risker. Att om... man är ju helt sövd, men om man, liksom, kanske i början eller i slutet att man, liksom börjar vakna till lite, och om det finns något man börjar babbla på om, kanske säger någon hemlighet.

[Gunilla och Klara skrattar]

Klara:

Nej, men om det finns några sådana risker, liksom?

Gunilla:

Att man avslöjar något man inte vill avslöja?

Klara:

Ja, exakt.

Gunilla:

Man går ju in i dimman och upp ur dimman, liksom. Man är ju... ja, ni förstår. Så visst kan man säga något, och så visst kan man blarra på och säga konstiga saker, men det är väldigt, väldigt ovanligt att det är några saker som skulle vara väldigt pinsamma, och sedan är det ju faktiskt så, du vet att skulle jag höra någonting, då har ju jag sekretess.

Klara:

Mm.

Gunilla:

Det har ju alla som jobbar inom sjukvården, och sekretess innebär att då pratar inte jag vidare om det.

Klara:

Nej.

Gunilla:

Nej. Så att man behöver inte vara orolig...

Klara:

Nej.

Gunilla:

...för att man pratar massa konstigt.

Alma:

Mm.

Klara:

Och finns det andra risker? Alltså... [skrattar] kan man dö?

Gunilla:

Nej men ni vet, egentligen är det ju så med allt i livet, att allt finns det ju risker med.

Klara:

Mm.

Gunilla:

Det är ju en risk om man går till Pressbyrån och köper en bulle, det kan ju hända något på vägen, eller hur?

Klara:

Ja.

Gunilla:

Så, så är det egentligen med narkos och operation också.

Klara:

Mm.

Gunilla:

Jag skulle ljuga väldigt för er och säga: ”Nej, det finns ingen risk, man kan inte dö” men vet ni vad? Den risken är så otroligt liten.

Klara:

Mm.

Gunilla:

Om man är frisk och mår bra och så innan, och i er ålder, för idag är det både så att både teknik och mediciner och utbildning, allt är ju så otroligt utvecklat.

Klara:

Mm.

Gunilla:

Och vi har sån total kontroll på att ni sover gott och att man mår bra under tiden man opereras, då den risken, den är så försvinnande liten så jag tycker inte man ska... oroa sig över huvud taget.

Klara:

Nej.

Gunilla:

Man kan tänka såhär att den risken för att det ska vara farligt, att man ska dö, den är mycket mindre än risken för att det ska hända någonting när du åker bil till sjukhuset.

Klara:

Mm.

Gunilla:

Mm.

Klara:

Det är ju så man kan tänka.

Gunilla:

Så ska man tänka, ja. Och du vet, du kan vara trygg.

Klara:

Ja.

Gunilla:

Du kommer sova gott, och på olika sätt ser man att allt går bra och man undanröjer risker så att du ska inte vara rädd.

Klara:

Mm.

Gunilla:

Du behöver inte vara rädd.

Klara:

Nej.

Gunilla:

Du sover aldrig så tryggt som under en operation, egentligen. [skrattar]

Klara:

Nej. Många säger att det är som en mysig stund typ.

Alma:

Ja. [skrattar]

Gunilla:

Ja!

Klara:

Man sover så gott. Man sover så djupt.

Gunilla:

Ja. Och vet ni, det vi pratade om förut, att det är som, liksom, en konstgjord sömn...

Klara:

Mm.

Gunilla:

...det är många patienter som jag har väckt... när man håller på och väcker när operationen är färdig, då säger de såhär: "Ja... ska jag sova nu...?" Man fattar, liksom, knappast att

man har sovit, utan det blir bara, man somnar och sedan *poff* är det borta och sen vaknar man.

Klara:

Mm.

Gunilla:

Mm. Och de flesta brukar säga att de sover väldigt gott, eller alla, i stort sett.

Klara:

Ja.

Gunilla:

Ja.

Klara:

Så man kan snarare längta till operationen, för man får sova lite.

[alla skrattar]

Gunilla:

Om man är trött, ja!

Klara:

Ja, exakt.

Gunilla:

Ja.

Klara:

Mm.

Gunilla:

Och kommer man ihåg någonting så är det ofta så att det man kommer ihåg, det är precis som det är precis innan man somnar, när man är, såhär, lite halvt in i dimman...

Klara:

Mm.

Gunilla:

...eller när man håller på och vaknar när man är lite halvt upp ur dimman.

Klara:

Mm.

Gunilla:

Men att komma ihåg något från under operationen, det kommer du inte göra.

Klara:

Nej.

Gunilla:

För ni vet att man får medicin hela, hela, hela tiden.

Klara:

Mm.

Gunilla:

Det ligger, liksom, som en jämn koncentration av sovmedicin hela tiden när du sover, och inte förrän det börjar gå mot slutet av operationen ändrar vi det där och drar ner medicinerna för att du ska vakna.

Klara:

Mm.

Gunilla:

Så att jag tycker... man ska inte vara rädd.

Klara:

Nej.

Gunilla:

Vi har kontroll, ni kan sova gott.

Klara:

Mm, det är bra.

Alma:

Men tack för att ni har lyssnat och tack för att du har varit här, Gunilla!

Gunilla:

Tack så mycket för att jag fick komma och prata med er!

Klara:

Tack för idag!

Gunilla:

Tack!